

**РОЗМЕЖУВАННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ТА АДМІНІСТРАТИВНОЇ
СУДОВОЇ ЮРИСДИКЦІЇ: НОТАТКИ ДО НАУКОВОЇ ДИСКУСІЇ**

З часу запровадження в Україні інституту адміністративної юстиції службовці вітчизняної Феміди, адвокати, позивачі та відповідачі ніяк не може «прийти до тями» від необхідності пошуку чітких та зрозумілих критеріїв розмежування господарської та адміністративної юрисдикції. Нині з цього приводу можна зустріти чималу кількість роз'яснень, авторами яких є як науковці, так і офіційні представники органів судової влади. Проте стан справ у цьому напрямку все ще залишається складним. При цьому треба пам'ятати, що за кожною судовою справою, яка передається від одного суду до іншого, стоять конкретні фізичні та юридичні особи, їх права, свободи та законні інтереси, які, на жаль, у значній кількості випадків із-за затягування судового розгляду справи по суті не можуть бути поновленими або належним чином захищеними.

Чим пояснюється така ситуація? Дехто вважає, що причина полягає у тому, що процесуальне законодавство України не повною мірою врегульовує питання меж юрисдикцій окремих видів судочинства. Розвиваючи цю думку, автори пропонують, на їх погляд, досить прості алгоритми дій, які повинні зняти усі за та проти. Так, при розмежуванні предметної юрисдикції між адміністративним та господарським судочинством пропонується виходити з того, що до господарської юрисдикції належать ті справи, які впливають зі сфери господарювання. «Така точка зору має своїм підтвердженням саму мету створення господарських судів – розгляд спорів, що виникають у процесі господарювання. Однак господарські спори публічно-правового характеру можуть бути предметом двох юрисдикцій: господарської та адміністративної. Зокрема, якщо суб'єкт господарювання припускається порушень, не пов'язаних з його господарюванням, і порушує саме норми, які належать до адміністративного права, то є класичний варіант адміністративних правовідносин і, відповідно, адміністративні суди повинні розглядати ці спори» [1]. Не коментуючи викладену точку зору, поставимо її автору лише одне запитання. А яким чином можна встановити, що та або інша норма належить саме до категорії норм адміністративного права? Наприклад, яким чином можна встановити правову природу норм, які регулюють порядок державної реєстрації права суб'єкта господарювання на об'єкти інтелектуальної власності? Відповіді на це питання, на жаль, у правовій літературі відшукати не вдасться. З огляду на викладене, більш обґрунтованою виглядає позиція Р. С. Мельника, який наголошує на тому, що головна проблема щодо

розмежування господарської, цивільної та адміністративної юрисдикції полягає у слабкій розробленості теоретичних категорій, таких як «адміністративно-правові відносини» та «публічно-правові відносини» [2], що, у свою чергу, викликане до життя нехтуванням теорією поділу права на приватне та публічне.

Аналізуючи сьогоденний стан справ з вивченням та запровадженням у правову науку та правозастосовну практику теорії поділу права та приватне та публічне, на жаль, приходить констатувати, що певна кількість вітчизняних авторів сповідує ідею її практичної нежиттєздатності, пов'язану, за їх словами, з умовністю такого поділу. Проте, історія названої правової теорії наочно доводить, що вона є цілком життєздатною. Питання полягає лише у тому, що у межах вітчизняної правової теорії практично не вироблені критерії розмежування норм приватного та публічного права. Однак, у протигагу цьому ми маємо великий зарубіжний досвід вирішення названої проблематики, який не тільки може, але і повинен бути прийнятий до уваги в Україні. Необхідність такого кроку, поміж іншим, пов'язана з євроінтеграцією України, у межах якої наша держава узяла на себе обов'язок адаптувати власну правову систему до правової системи Європейського Союзу. А раз так, то усі європейські напрацювання, у тому числі і щодо критеріїв розмежування приватного та публічного права, є припустимими до застосування у нас.

Нині, наприклад, у Німеччині найбільшого розповсюдження набула, так звана, комбінована теорія, відповідно до якої вважається, що публічно-правові відносини виникають там і тоді, коли мова йде про реалізацію публічних завдань, тобто тих завдань, які відносять до виключної компетенції суб'єктів публічної адміністрації. Особливість публічних завдань полягає у тому, що приватні особи не можуть вільно, тобто на підставі загальних принципів права або загальних положень законодавства, взяти на себе їх виконання. Для цього необхідна спеціальна вказівка у законі або спеціальний дозвіл, виданий державним органом або органом місцевого самоврядування (делегування повноважень). У всіх інших випадках, відповідно, мова йде про приватно правові відносини та норми приватного права.

Отже, вважаємо, що на підставі названого критерію, можна більш чітко визначати правову природу спірних правовідносин, а з нею, відповідно, вирішувати питання про підсудність тієї або іншої справи господарському або адміністративному суду.

Література

1. Муза О. Розмежування адміністративного та господарського судочинства в Україні / О. Муза // Юридична Україна. – 2009. – № 4. – С. 39-43.
2. Мельник Р. С. Ще раз про сутність та ознаки публічно-правових відносин / Р. С. Мельник // Вісник Вищого адміністративного суду України. – 2008. – № 4. – С. 55-64.